

Cacia

فصلنامه علمی دانشجویی زبان، ترجمه و ادبیات فرانسه دانشگاه الزهراء (س)
- سال دوازدهم - ویژه نامه هفته فرهنگی -
پاییز ۱۴۰۳

بانو و تنک شاخ

سفری روح‌انز برای
جست و جو حقیقت

بانو و تک شاخ: سفری روحانی برای جست و جوی حقیقت

به قلم: کوثر درویشی-دانشجوی
کارشناسی زبان و ادبیات فرانسه-
دانشگاه الزهرا(س)

در پاریس، در موزه کلونی، شش تاپیسری^۱ که از آن‌ها به عنوان مجموعه «بانو و تک شاخ» یاد می‌شود به نمایش درآمده‌اند. این تاپیسری‌ها که متعلق به خانواده‌ای اهل لیون هستند، بین سال‌های ۱۴۵۰ تا ۱۵۵۰ بافته شده و دهه ۱۸۴۰ در قلعه بوساک کشف شده‌اند. از آن زمان، رمز و راز نهفته در تار و پودشان توجه بسیاری را به خود جلب نموده است. آیا منطق الطیر، می‌تواند پرده از این رمز و راز بردارد؟

منطق الطیر، یکی از معروف‌ترین آثار شاعر پرآوازه ایرانی، عطار نیشابوری، است. اما چه ارتباطی میان این منظومه و تاپیسری‌های فرانسوی وجود دارد؟ برای پاسخ دادن به این سوال ابتدا باید به بررسی عناصر اصلی این تاپیسری‌ها بپردازیم. زمینه این تاپیسری‌ها پر از جزئیات است. از گل‌ها، درختان و حیوانات گوناگون گرفته تا

چادری آبی رنگ که روی آن نوشته شده است: «تنها آرزوی من».

در هر تاپیسری، یکی از حواس پنجگانه انسان و همچنین حس ششم به عنوان یک بعد معنوی و احساسی به تصویر درآمده است:

۱. لامسه (Toucher): در این تاپیسری، بانو شاخ تک شاخ را نوازش می‌کند و حس لامسه را نمایان می‌سازد.

۲. بویایی (Odorat): در این تاپیسری، بانو در حال بافتن تاجی از گل‌ها است که به حس بویایی مربوط می‌شود.

۳. شنوایی (Ouïe): در این تاپیسری، بانو در حال نواختن یک ساز است که حس شنوایی را نمایان می‌کند.

۴. حس ششم (Désir): این تاپیسری، که به «آرزو» یا «خواست» مربوط می‌شود، به حس ششم یا حس درونی انسان اشاره دارد. این تاپیسری به نوعی نماد احساسات و آرزوهای عمیق‌تر و معنوی‌تر است که فراتر از حواس پنج‌گانه قرار دارد.

هم از آن حضرت خبر دارم
هم ز غیبت صاحب‌پیر آرم

اوبه ماژوریک و ماژور دور دور

هفت وادی در منطق الطیر
به شرح زیر است: ۱. وادی طلب
۲. وادی عشق ۳. وادی معرفت ۴.
وادی استغنا ۵. وادی وحدت ۶.
وادی حیرت ۷. وادی فقر و فنا
این وادی‌ها نمایانگر مراحل
مختلفی هستند که جوینده
حقیقت باید از آن‌ها عبور کند
تا به کمال و وصال الهی برسد.
هر یک از وادی‌ها با مراحل
مختلفی از جستجوی معنوی
و روحانی ارتباط دارد. می‌توان
ارتباط این وادی‌ها را با تابلوهای
مجموعه «بانو و تک شاخ» و
حواس پنج‌گانه اینگونه بیان
کرد:

۱. وادی طلب و لامسه:

- ارتباط: وادی طلب به
جستجوی حقیقت و آغاز
سفر روحانی اشاره دارد. در
تاپیسری لامسه، بانو شاخ تک
شاخ را نوازش می‌کند که
نشان‌دهنده‌ی آغاز جستجو و
ارتباط با دنیای مادی است.
- وجه اشتراک: هر دو به
نوعی به آغاز سفر و جستجو
برای حقیقت و شناخت اشاره
دارند.

۲. وادی عشق و چشایی:

- ارتباط: وادی عشق به تجربه
عمیق عشق و محبت اشاره دارد.
در تابلوی چشایی، بانو چیزی برای
خوردن به پرنده می‌دهد که نماد
لذت و شیرینی عشق است.

قرار داشت، دوره ظهور آثار و
ایده‌های جدید و تبادل فرهنگی
و سیاسی بین اروپا و شرق.
بنابراین، بعید نیست که ما برای
تفسیر آثار این دوره، فرهنگ و آثار
شرق را بررسی کنیم. اینجاست
که می‌توانیم بین هفت وادی
منطق الطیر و مفاهیم نقوش
این شش تاپیسری ارتباط معنایی
برقرار کنیم، حتی با وجود این در
منطق الطیر تعداد وادی‌ها یکی
بیشتر از تعداد تاپیسری‌هاست.
در داستان منطق الطیر آمده
است که هدهد در جمع پرندگان
از موجودی سخن می‌گوید
که برای آن‌ها ناشناخته بوده
است؛ در واقع پرندگان به دنبال
پادشاهی از جنس خود بودند؛
پرنده‌ای که بتواند آن‌ها را هدایت
کند، اما هدهد آنان را متوجه
کرد که برای رسیدن به مقصود
باید خود را به خطر انداخت و
اینگونه بود که پرندگان پای در
اولین وادی نهادند.

جان نشاند و قدم در ره نهید
پای کوبان سربدان در که نهید

هست ما را پادشاهی بی‌خلاف
در پس کوهی که هست آن کوه قاف

نام او سمرخ سلطان طور

۵. چشایی (Goût): در این
تاپیسری، بانو چیزی برای
خوردن به پرنده می‌دهد و حس
چشایی را به تصویر می‌کشد.

۶. بینایی (Vue): در این
تاپیسری، بانو در حال نشان دادن
یک آینه به تک شاخ است که
حس بینایی را به تصویر می‌کشد.

همانطور که گفتیم، این
مجموعه در اواخر قرون وسطی،
احتمالاً بین سال‌های ۱۵۰۰ تا
۱۵۱۵ خلق شده است. در آن زمان
فرانسه در اوایل عصر رنسانس

- وجه اشتراک: هر دو به تجربه عاطفی و لذت‌های روحانی و جسمانی مرتبط هستند.

۳. وادی معرفت و بویایی:

- ارتباط: وادی معرفت به درک عمیق و شناخت حقیقت اشاره دارد. در تابلوی بویایی، بانو در حال بافتن تاجی از گل‌ها است که نماد زیبایی و شناخت عمیق از طبیعت و حقیقت است.

- وجه اشتراک: هر دو به درک و شناخت عمیق از دنیای اطراف و زیبایی‌های آن اشاره دارند.

۴. وادی استغنا و شنوایی:

- ارتباط: وادی استغنا به بی‌نیازی و رهایی از وابستگی‌ها اشاره دارد. در تابلوی شنوایی، بانو در حال نواختن ساز است که نماد آزادی و رهایی از قید و بندها است.

- وجه اشتراک: هر دو به احساس آزادی و رهایی از وابستگی‌ها و محدودیت‌ها اشاره دارند.

۵. وادی وحدت و بینایی:

- ارتباط: وادی وحدت به درک یگانگی و ارتباط عمیق با خدا اشاره دارد. در تابلوی بینایی، بانو در حال نشان دادن آینه به تک شاخ است که نماد درک حقیقت و یگانگی است.

- وجه اشتراک: هر دو به درک عمیق از یگانگی و حقیقت وجود اشاره دارند.

۶. وادی حیرت و حس ششم:

- ارتباط: وادی حیرت به

شگفتی و حیرت در برابر عظمت الهی اشاره دارد. در تابلوی حس ششم، بانو به نوعی به آرزوها و خواسته‌های عمیق اشاره دارد که فراتر از حواس پنج‌گانه است.

- وجه اشتراک: هر دو به تجربه عمیق و شگفتی در برابر حقیقت و وجود اشاره دارند.

تمامی این وادی‌ها و تاپیسری‌ها به نوعی به سفر روحانی و جستجوی حقیقت اشاره دارند. هر یک از وادی‌ها نمایانگر مرحله‌ای از این سفر است و تابلوها به حواس مختلف انسانی مرتبط هستند که در این سفر به کار می‌آیند. در نهایت، هر دو مجموعه به درک عمیق‌تری از وجود و ارتباط با خدا و حقیقت می‌انجامند.

مجموعه تاپیسری‌های تاریخی «بانو و تک شاخ» با نمادهای مختلف حواس پنج‌گانه و حس ششم، داستان‌های عمیق و معنوی را روایت می‌کنند. این اثر، با تأکید بر جستجوی حقیقت و سفر روحانی، به مایادآوری می‌کند که چگونه زبان و هنر می‌توانند در شکل‌گیری هویت‌های فرهنگی جدید و غنی، به شیوه‌هایی شگفت‌انگیز و غیرمنتظره تأثیر بگذارند.

منبع کتبی:

Suzki, Ao. 2024. 6، Tapisseries sur La Dame à la Licorne

منبع الکترونیک:

مجله ستاره ۱۴۰۲. داستان سیمرغ منطق الطیر عطار نیشابوری به زبان ساده. <https://setare.com>

۱. تاپیسری (Tapisserie)، دیوار پرده، یا پرده‌های نگارین که به آن تاپستری هم گفته می‌شود یکی از هنرهای دستی است که شباهت زیادی به گلیم بافی دارد. این هنر برای تزئین دیوارها و کف‌ها به کار می‌رود و معمولاً با استفاده از نخ‌های رنگی بر روی پارچه یا کتان بافته می‌شود.

صاحب امتیاز: انجمن علمی دانشجویی زبان، ترجمه و ادبیات فرانسه دانشگاه الزهرا (س)

مدیر مسئول: کوثر درویشی

شورای سردبیر: مبینا فهم راد کوثر درویشی

هیئت تحریریه: کوثر درویشی

طراح جلد: فاطمه زهرا سمیعی

صفحه آرا: کوثر درویشی

ویراستار: عاطفه بهارلو

راه‌های ارتباطی:

ایمیل نشریه

acaciaalzahra@gmail.com

کانال انجمن

http://t.me/alzahra_francais